

CASE LANDBOUWBEDRIJF VONCKEN

PARTICIPATIEF PROCES EN ONTWERPEND ONDERZOEK

PLAN VAN AANPAK IN HET KADER VAN EXPEDITIE RUIJTE

31/03/2020 • P2.NL

UITGANGSSITUATIE OPDRACHT AAN P2

- > De gemeente Gulpen-Wittem wil een **participatief proces** ontwikkelen rond de casus Voncken in Trintelen, in de geest van de Omgevingswet. De casus kent al een lange voorgeschiedenis. Eerdere inzet van casusteamaanpak is vastgelopen op locatiekeuze en landschappelijke impact
- > Gemeente trekt samen op met de initiatiefnemer en de provincie en positioneert casus als **ontwerpend onderzoek** naar **Boerderij van de Toekomst** (BvdT). Provincie draagt financieel bij middels 40k subsidie voor architectonische inpassing op locatie. Gemeente vult dit aan met 10k
- > Gemeenteraad verbreedt scope BvdT en vraagt om naast ontwerpend onderzoek naar **verschijningsvorm** en **kleinschalige uitstraling in het landschap (de akkers)** ook recht te doen aan bijdrage BvdT aan Cittaslow; aan **maatschappelijke opgaven** als klimaat, circulariteit, energie en milieu en om bewoners, (jonge) ondernemers en andere belangstellenden* en deskundigen waar mogelijk te betrekken
- > De pilot wordt uitgevoerd in de context van **Expeditie Ruimte** en staat model voor andere casussen in gemeente en regio

* Hiermee wordt bedoeld om op voorhand geen partijen uit te sluiten die een positieve, kritisch opbouwende, bijdrage willen leveren aan het proces

VOORAF

- > Landbouwbedrijf Voncken is initiatiefnemer van 'de Boerderij van de Toekomst' zoals beschreven in dit plan
- > De zoon heeft het akkerbouwbedrijf overgenomen van zijn ouders en wil het bedrijf toekomstgericht door ontwikkelen. Hij oriënteert zich (internationaal) actief op ontwikkelingen en de betekenis die deze hebben voor zijn bedrijf. Andere bedrijfsgebouwen (dan de bestaande) maken daar onderdeel van uit
- > In 2015 is hij (opnieuw) naar de gemeente gegaan. Nieuwe bebouwing op de huidige locatie tussen de huizen midden in de kern Trintelen is bestemmingsplan-technisch mogelijk. Voor een andere locatie is een planologische procedure noodzakelijk
- > P2 heeft, als **onafhankelijke** procesbegeleider, de opdracht gekregen om een gedegen plan van aanpak voor een participatief proces op te stellen (zie voor toelichting volgende sheet). Architectenbureau Beckers heeft van Landbouwbedrijf Voncken opdracht gekregen met haar ontwerpteam het ontwerpend onderzoek te begeleiden
- > De gemeente Gulpen-Wittem & provincie Limburg faciliteren het ontwerpend onderzoek (zie amendement, brief provincie)
- > Betrokken partijen willen een **zorgvuldig (besluitvormings-)proces** doorlopen

OPDRACHT AAN P2

- > De opdracht aan P2 is om in fase 1 een gedegen Plan van Aanpak op te stellen voor:
 - een participatief proces
 - dat invulling geeft aan een pilot om te komen tot een Boerderij van de Toekomst
 - op basis van de ontwikkelplannen van Landbouwbedrijf Voncken
 - rekening houdend met de voorwaarden gesteld door de gemeenteraad Gulpen-Wittem

- > We hebben de opdracht van fase 1 om te komen tot een procesontwerp opgedeeld in twee stappen:
 - Stap 1. Individuele interviewronde met 10 betrokken partijen* om een goed beeld van belangen en issues te krijgen en een analyse van relevante onderliggende documenten
 - Stap 2. Gezamenlijk componeren van plan van aanpak

- > Naar aanleiding van de analyse uit stap 1 is het concept procesontwerp en participatieplan opgesteld met Landbouwbedrijf Voncken, de gemeente Gulpen-Wittem en Architectenbureau Beckers (facilitator ontwerpend onderzoek)

* Gesproken is met ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordigers van de gemeente Gulpen-Wittem en de provincie Limburg, met ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeenten Voerendaal en Simpelveld, met een ondernemer, met vertegenwoordigers van omwonenden, vertegenwoordigers van Landbouwbedrijf Voncken en het beoogde architectenbureau dat het ontwerpend onderzoek uitvoert

ONZE ANALYSE OP HOOFDLIJNEN (1)

We zien een paar belangrijke positieve uitgangspunten

- > Niemand heeft gezegd dat ze niet willen participeren. Participatie hangt wel af van de startpositie die gekozen wordt
- > Alle partijen willen de verhoudingen tussen en met elkaar 'normaliseren'
- > Iedereen onderstreept dat het belangrijk is dat er boeren blijven in Zuid Limburg
- > Niemand valt over het feit dat landbouwactiviteiten overlast kunnen veroorzaken

We zien ook een paar belangrijke knelpunten

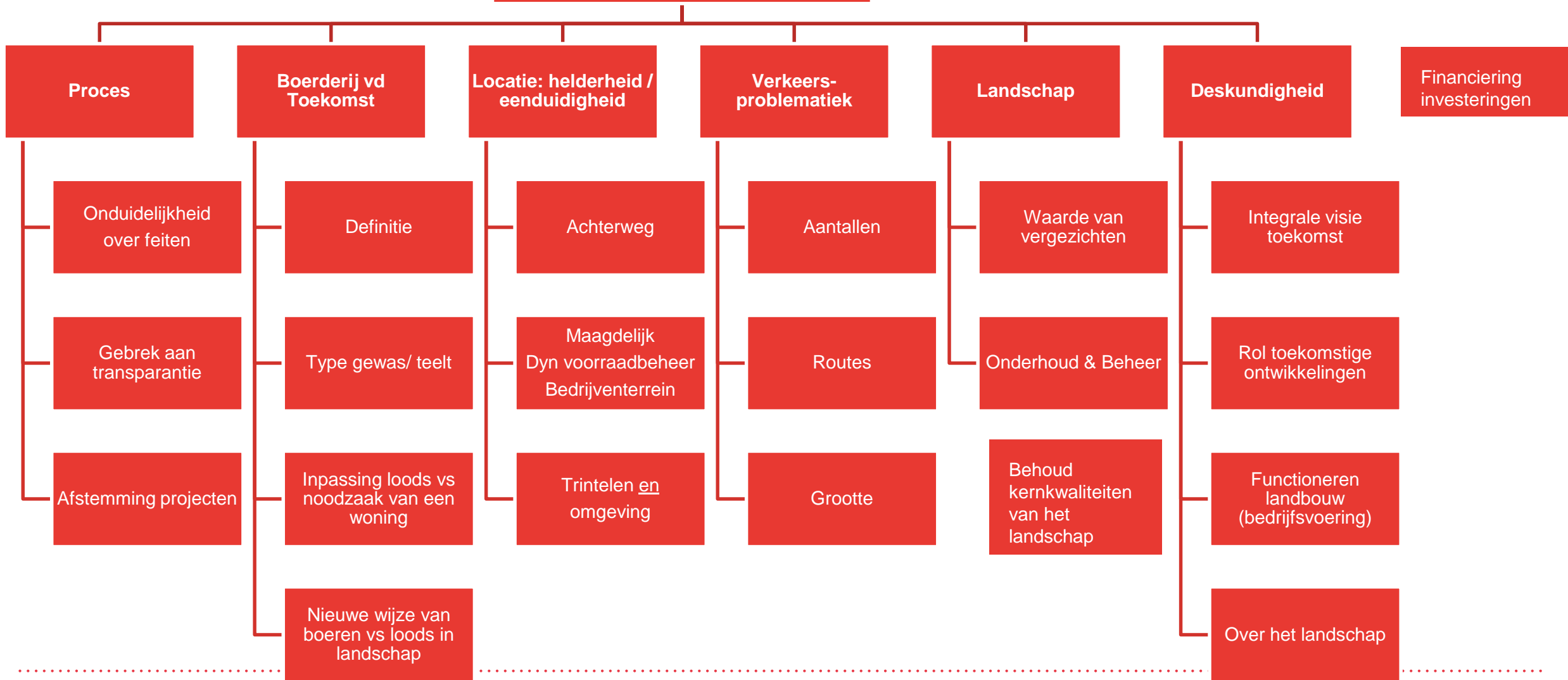
- > Het feit dat de casus Voncken als voorbeeldcasus wordt gepositioneerd in een breed spelende, regionale problematiek en daardoor in de schijnwerpers staat, maakt de casus voor alle partijen heel zwaar
- > De posities liggen inmiddels zover uit elkaar dat men spreekt in 'meningen over elkaar' zonder dat die meningen echt worden geverifieerd of op waarheid worden getoetst

ONZE ANALYSE OP HOOFDLIJNEN (2)

De belangrijkste issues die we tot nu toe hebben opgehaald

- > Gebrek aan (proces-)transparantie, doordat partijen die zich betrokken voelen niet dezelfde informatie ter beschikking hebben en niet in dezelfde mate betrokken zijn in het (besluitvormings-)proces. Zo ontstaat ruis die zich uit in verschillende beelden, eigen interpretatie van feiten en verschillende positioneringen van 'Boerderij van de Toekomst' in het proces (van schijnbeweging tot landbouwtransitiemodel als twee uitersten)
- > Er is eerder in het proces van het casus team geen besluit genomen over de definitieve locatie. Hier is niet duidelijk over gecommuniceerd
- > Onduidelijkheid over wat Boerderij van de Toekomst inhoudelijk gaat betekenen en hoe en met wie die betekenis ingevuld kan worden
- > Onduidelijkheid over de impact die de ontwikkeling heeft op landschap, verkeer, toerisme/recreatie en gezondheid
- > Er zijn twijfels of alle benodigde deskundigheid betrokken is geweest

Issues casus Voncken

ONZE ANALYSE OP HOOFDLIJNEN (3)

We zien, samenvattend, veel wantrouwen dat zijn basis vindt in onduidelijkheid over

- > Het proces: transparantie, besluitvorming, keuzemomenten en deskundigheid
- > De feiten: afwegingskader locaties, omvang bedrijfsconcept en impact op omgeving, invulling bedrijfsconcept en type bedrijf
- > De definitie: wat is een Boerderij van de Toekomst nu eigenlijk?
- > De locatiekeuze: staat de locatie aan de Achterweg nu wel of niet al vast, wat is de scope van de locatiekeuze, wat betekent 'Trintelen en omgeving'?

*Voordat we, met betrokken partijen, aan een **concept** plan van aanpak voor dit proces kunnen werken, heeft de wethouder van de gemeente Gulpen-Wittem eerst het vertrekpunt scherper geformuleerd en commitment gevraagd en gekregen van de initiatiefnemer (Landbouwbedrijf Voncken).*

HET VERTREKPUNT SCHERPER GEFORMULEERD

Vanuit het amendement en het tussenbalans gesprek op 4 december

- > Via [hoogwaardige architectuur](#) op een landschappelijk kwetsbare plek een boerderij ontwerpen die past bij de kernkwaliteiten van het landschap en voldoet aan de [belangen van de ondernemer](#) en past bij de [samenleving/gemeenschap/omgeving](#)
- > Het zoekgebied is weergegeven op de kaart (volgende sheet)
- > Tijdens het ontwerpend onderzoek worden de mogelijkheden verkend om slimme crossovers te maken met actuele maatschappelijke opgaven (klimaat, energie, circulair, biodiversiteit, CittaSlow, et cetera)

HET ZOEKGEBIED

Trintelen en omgeving

UITGANGSPUNTEN PROCES 1/3

Ten aanzien van de scope:

- > Boerderij van de Toekomst gaat over een agrarische onderneming anno nu die ruimte biedt voor een bedrijfsvoering die in kan spelen op toekomstige marktontwikkelingen (gewassen/teelt)
- > De Boerderij van de Toekomst is een agrarische onderneming die onderdeel uitmaakt van het heuvelachtige, kleinschalige landschap (en zich er toe verhoudt)
- > De Boerderij van de Toekomst levert zoveel mogelijk een bijdrage aan actuele maatschappelijke opgaven (klimaat, energie, circulair, biodiversiteit, CittaSlow, et cetera)
- > De locatiekeuze wordt 'beknopt' overgedaan (binnen het nu gedefinieerde zoekgebied):
 - Transparant: samen met betrokkenen (betrokkenen meenemen in proces)
 - Helderheid over kaders en feiten

UITGANGSPUNTEN PROCES 2/3

Ten aanzien van het proces:

- > Landbouwbedrijf Voncken is initiatiefnemer, de gemeente Gulpen en de provincie Limburg faciliteren het proces (door het inhuren van procesbegeleiding en (financiële) ondersteuning bij ontwerpend onderzoek), overige partijen* (zie sheet 18) doen mee als adviseur in het proces. Het college van B&W biedt het advies (schetsontwerp van specifieke locatie) uiteindelijk ter besluitvorming aan de gemeenteraad van Gulpen-Wittem aan
- > Alle deelnemers erkennen dat een nieuwe agrarische onderneming/gebouw **een ingreep blijft in het landschap** (ook als het gedeeltelijk wordt ingegraven), maar streven er naar, aan de bestaande kernkwaliteiten **kwaliteit toe te voegen**
- > Het ontwerpend onderzoek wordt procesmatig begeleid door P2, gefaciliteerd door het ontwerpteam van Architectenbureau Beckers en gefinancierd door de gemeente Gulpen-Wittem en de provincie Limburg

* met oog voor evenwichtige expertise en belangen aan een veilige tafel

UITGANGSPUNTEN PROCES 3/3

Ten aanzien van het proces:

In het proces is aandacht voor:

- > transparantie, besluitvorming, keuzemomenten. mandatering en deskundigheid
- > de feiten: afwegingskader omvang bedrijfsconcept en impact op omgeving, invulling bedrijfsconcept en type bedrijf
- > gezamenlijk op te stellen 'spelregels'; deze kunnen bijvoorbeeld gaan over het 'veilig' mee kunnen doen (gelet op de weerstanden en posities die nu worden waargenomen)

(mogelijke) Spelregels gaan onder andere over:

- *Hoe ga je met elkaar om?*
 - *Elkaar ruimte geven, vragen stellen (doorvragen mag)*
 - *Respect voor elkaars rollen en belangen (niet automatisch eigen belang eerst)*
 - *Hoe zorgen we er voor dat een ieder 'veilig' in het proces mee kan doen (gelet op posities die al ingenomen zijn)?*
 - *Hoe gaan we om met (gevoelige) bedrijfsinformatie?*
- *Hoe zit je in het proces?*
 - *Zoeken naar oplossingen die ook goed zijn voor een ander*
 - *Bereidheid hebben om 'een veer te laten'*
 - *We zijn open naar elkaar over belangen, geen verborgen agenda's*
- *Gezamenlijk feiten onderzoek:*
 - *Hoe gaan we om met feiten onderzoek?*
 - *Onderbouwen van meningen vinden we belangrijk?*
 - *Hoe zorgen je dat iedereen op hetzelfde kennishniveau zit?*
- *Hoe communiceer je naar buiten?*
 - *Hoe/wat communiceer je met je achterban*
 - *Als we naar de media gaan, spreken we dat vooraf af*
- *Deelnemers aan het proces:*
 - *We kijken vooruit, i.p.v. achteruit*
 - *We spreken elkaar aan ; niet via 'bazen'*
 - *Wie laat je toe?*
 - *Hoe bepalen we gewenste deskundigheid?*
 - *Hoe ga je om met mogelijk nieuwe toetreders tijdens het proces?*

TIJDENS HET PROCES IS AANDACHT VOOR:

- > Verwachtingen management: helderheid over de scope van de opgave (insteek BvT, zoekgebied locatie, rollen/mandaat en mate van participatie (adviserend))
- > Werken aan vertrouwen: wat hebben partijen nodig om met elkaar aan tafel te kunnen zitten
- > Helderheid en transparantie over (besluitvormings-) proces en planning. Tussenstappen bestuur en politiek expliciet benoemen
- > Een realistische planning, die rekening houdt met zorgvuldige besluitvorming
- > Benoemen van issues
- > Omgaan met kennisachterstand en uitvoeren gezamenlijk feiten onderzoek
- > Opstellen afwegingskader (detailniveau aanpassen aan de fase in het proces)
- > Maken van spelregels
- > Risicomanagement (omgaan met weerstanden, negatieve berichtgeving in media)

PROCESONTWERP

Stap 1: helderheid over waar hebben we het over / joint fact finding
Collegebesluit mei (met raadsinformatiebrief)

Stap 2: raadsbesluit na de zomer 2020

Stap 3: raadsbesluit 4^e kwartaal 2020

PARTICIPATIEPLAN (TE VERFIJNEN TIJDENS HET PROCES)

Mate van participatie	Stap 1:	Stap 2:	Stap 3:
	<ul style="list-style-type: none"> • Visie/bedrijfsfilosofie • Bedrijfsplan -> wat is nodig (joint fact finding) • Duiden/laden begrippen • Criteria/afwegingskader • Participatie volgende stap 	<ul style="list-style-type: none"> • voorkeurslocatie (obv 'top 3') • Waardering/beoordeling ahv criteria 	<ul style="list-style-type: none"> • Schetsontwerp specifieke locatie • Inzicht in draagvlak/haalbaarheid
meebeslissen	<ul style="list-style-type: none"> • College (visie/bedrijfsfilosofie/duiden begrippen) en afwegingskader passend aan beleid) • Landbouwbedrijf Voncken 	<ul style="list-style-type: none"> • College B&W • Gemeenteraad (toetsend aan beleid) • Provincie! (afhankelijk van provinciale belangen voorkeurslocatie) • Landbouwbedrijf Voncken 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenteraad (toetsend aan beleid en gestelde randvoorwaarden) • Provincie (GS/PS) (toetsend aan provinciaal beleid) • Landbouwbedrijf Voncken (toetsen een bedrijfsplan en financierbaarheid)
meewerken	<ul style="list-style-type: none"> • Landbouwbedrijf Voncken (initiatiefnemer) • Gemeente(n)/ provincie • Ontwerpteam Architectenbureau Beckers 	<ul style="list-style-type: none"> • Fam. Voncken (initiatiefnemer) • Gemeente(n)/ provincie • Ontwerpteam Architectenbureau Beckers • Eigenaren grondposities 	<ul style="list-style-type: none"> • Landbouwbedrijf Voncken (initiatiefnemer) • gemeenten/ provincie • Ontwerpteam Architectenbureau Beckers
meedenken	<ul style="list-style-type: none"> • WUR/Bonn, AJK (jonge Zuid Limburgse boeren), LLTB, professor • Brightland Campus • Dorpsbouwmeester • Kwaliteitscommissie • Relevante natuur-/landschaps-/agrarische organisaties • Verkeer en gezondheid • Bank/financiële instellin 	<ul style="list-style-type: none"> • Buurtschappen/-overleggen • Ondernemers in/of rond het plangebied • Kwaliteitscommissie • Relevante natuur-/landschaps-/agrarisch/toeristische organisaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Na stap 2 in te vullen
meeweten	<ul style="list-style-type: none"> • Raad (beeldvormend/oordeelsvormend) • Publiek (pers/media) • Bestuurlijk Overleg Nationaal Landschap Zuid-Limburg • Lijn 50-gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Publiek (pers/media) • Bestuurlijk Overleg Nationaal Landschap Zuid-Limburg • Lijn 50-gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Publiek (pers/media) • Bestuurlijk Overleg Nationaal Landschap Zuid-Limburg • Lijn 50-gemeenten

TOELICHTING PARTICIPATIEPLAN

- > Stap 1:
 - Deskundigen denken mee over visie/bedrijfsfilosofie, (bedrijfsplan tot op zekere hoogte), joint fact finding, duiden/laden begrippen, criteria/afwegingskader
 - Deze deskundigen worden vooraf erkend als deskundig door de participanten in stap 2. In overleg wordt het team van deskundigen uitgebreid

- > Vanaf stap 2 denken omwonenden en andere belanghebbenden mee

MET EEN
goed idee
ZET JE
DE WERELD
OP ZIJN
KOP!